

Rapport! Zo strandt het klimaatbeleid in Sittard-Geleen

Posted on 6 februari 2021 by Lucas Hartong

In december 2019 schreef Lucas Hartong een artikel over de Groene Nep in Sittard-Geleen, dat [HIER](#) te lezen is. In deze woonplaats wilde de gemeente dat alle burgers aan Het Groene Net zouden gaan; een behoorlijk megalomaan plan om warmte op alternatieve wijze (lees: gasloos) op te wekken en bij de huizen te bezorgen. Vandaag een vervolg hierop.

Even kort samenvatten: Het Groene Net (HGN) is een al langer bestaand warmtenet in de omgeving van Sittard en als BV eigendom van twee aandeelhouders: de gemeente Sittard onder de naam van Mijn Streekwarmte BV (50%) en marktpartij EnNatuurlijk (50%). In juli 2020 verschuift dat naar 35% gemeente en 65% EnNatuurlijk wegens liquiditeitsproblemen. Omdat EnNatuurlijk een commerciële partij is kan zij meer geld inbrengen, in ruil voor een groter aandeel.

Het warmtenet is aangesloten op de BES: Biomassa Energiecentrale Sittard. Die energiecentrale wordt hoofdzakelijk gestookt met snoeiafval, om zo min mogelijk aardgas bij de stook te gebruiken. Sittard-Geleen ontving in het kader van de

Tender Gasvrije Wijken een subsidie van 4,8 miljoen van minister Ollongren. Maar er waren nogal wat kritische geluiden te horen bij het project.

Duurder

Zo vonden bewoners dat er nogal wat meer en hogere kosten voor de beoogde 'transitie' waren dan door de gemeente voorgespiegeld. Dat kwam omdat die gemeente de verwachte deelname door bewoners veel te rooskleurig berekende. Vooral lokaal raadslid Jack Renet (Samen Politiek Actief-SPA) plaatste deze kanttekening.

Een flink deel van de bewoners verenigde zich in het CLVN: Collectief LimbrichterVeld Noord. Eén van de drijvende krachten, dr. Henk van Hoof, ging namens het Collectief in gesprek met Het Groene Net en de gemeente en berekende daarbij dat het warmtenet tot wel 250 euro per jaar duurder zou gaan uitvallen dan met gasstook en dat de jaarlijkse kosten voor beide opties in de toekomst zeer onzeker waren.

Vernietigend rapport

In de aanloopfase bleek al dat de gemeente eerder 2,6 miljoen moest afschrijven op Het Groene Net voor een deelproject in de binnenstad. Was het project dan in ieder geval aardgasvrij? Nou nee. De biocentrale stookte vanaf het begin bij op aardgas; volgens GroenLinks-wethouder Schmitz hooguit 15%. De rest kwam uit houtstook, aldus de gemeente. Dat klinkt leuk, maar klopt het ook?

Absoluut niet. Bureau Berenschot is namelijk op 11 januari j.l. met een onafhankelijk onderzoeksrapport naar buiten gekomen over de hele situatie in Sittard, onder de titel '[Het Groene Net; verdiepingsonderzoek naar financiën en beheersing](#)' (pdf). Dat onderzoek kwam er, omdat de gemeente ontevreden was over het verloop van het hele project en een zogenaamd 213a Gemeentewet onderzoek aanvroeg, wat dus door Berenschot werd uitgevoerd.

Het rapport is kortweg *vernietigend* voor met name het college van B&W van Sittard-Geleen: er zijn talrijke fouten in de besluitvorming en uitvoering gemaakt, de gemeenteraad werd structureel niet, onvolledig of onjuist geïnformeerd en financiële problemen werden verzwegen.

Van de verwachte opbrengsten is niets terechtgekomen

Na een uitvoerige inleiding en overzicht van het projectsverloop komt Berenschot tot duidelijke conclusies. Van de oorspronkelijke doelen uit 2012 en het bijgestelde bedrijfsplan van 2015 is eigenlijk *niets* terecht gekomen. Een beoogd jaarlijks dividend vanaf 2018 'werd niet gerealiseerd'. Een begrote opgebouwde reserve van zo'n 10 miljoen vanaf 2045 wordt 'niet reëel verwacht'.

De gemeente verwachtte rond 2045 een verkoopopbrengst te kunnen begroten die 4 tot 6 maal het brutoresultaat zou bedragen. Het rapport concludeert: 'De verwachte waarde bij verkoop nu is nihil.' De gemeente verwachtte een projectrendement van 5%. Berenschot houdt het nu op 'tot heden geen positief rendement gehaald' en 'tot heden was er nog geen ruimte in het bedrijfsresultaat om geld te reserveren voor ontwikkeling'. Een normaal bedrijf zou met deze gegevens al failliet zijn gegaan.

En het milieurendement is niet gerealiseerd

Is er dan reden tot vreugde wegens het behaalde *milieuresultaat*? Is het gelukt om de huizen van de inwoners van het gas af te krijgen? Dat was immers toch de primaire bedoeling en zulk nobel (kuch) beleid mag toch wat belastinggeld kosten? Ook hier grote teleurstelling. Beloofd was 82% duurzame energieopwekking en 18% bijstook op gas. Berenschot: 'Niet gerealiseerd. Hiermee is de duurzaamheidswinst lager dan beoogd.' Het werd 66% groene stook in de BES; de rest is aardgas.

In 2018 was de beoogde warmteopbrengst door het HGN net 380 TJ. In 2019 werd een rendement gerealiseerd van een kleine 72 TJ. Kortom: het hele project is financieel en beleidsmatig een complete faal. Tegelijkertijd is het milieurendement verre van gerealiseerd. Berenschot brengt het in haar bewoordingen nog heel netjes.

Gemeenteraad niet geïnformeerd

Ergste bij dit alles is dat het college van B&W moedwillig de democratisch verkozen volksvertegenwoordigers buiten dit falen heeft gehouden. De vraag of dit uit pure onkunde of bewust politiek beleid is gebeurd is eigenlijk niet relevant, want beide

even ernstig.

Berenschot is niet mals in haar beschrijving: 'De gemeenteraad is niet inhoudelijk geïnformeerd... de informatie was fragmentarisch en... daarmee onvoldoende (voor de gemeenteraad) om de kaderstellende en controlerende rol uit te voeren. De gemeenteraad is op een aantal momenten onvolledig en deels onjuist geïnformeerd...'

In 2016 en 2017 werd in gemeentelijke jaarstukken gesproken over de risico's bij het HGN-project. Berenschot: 'De informatie over de risico's is onjuist geweest.' Redelijk vernietigend, me dunkt. Bijkomend probleem is dat op veel gemeentelijke stukken inzake HGN nog geheimhouding rust, waardoor de controlerende raadstaak nog moeizamer verloopt.

Het kost meer en je krijgt minder

Het realiseren van de doelstellingen is verder weg dan ooit. De gemeentelijke investering bedroeg aanvankelijk 2,5 miljoen, maar liep in de praktijk al snel op naar 8,7 miljoen. Daarop werd reeds 4 miljoen als verlies afgeboekt. Verwacht wordt dat het verlies nog verder gaat oplopen. Berenschot: 'Tegenover deze hogere uitgaven staat een beperktere realisatie. Per saldo is het realiseren van de doelstellingen daarmee niet doelmatig.'

In gewoon Nederlands: het kost niet alleen veel meer, maar je krijgt ook nog eens veel minder voor. Dan hebben we het nog niet eens over het feit dat (voormalig) wethouders een belangrijke rol in HGN spelen. [GroenLinks-wethouder Schmitz is bijvoorbeeld commissaris bij Mijn Streekwarmte BV](#). Berenschot komt wat dat betreft tot de conclusie dat 'interne checks and balances binnen de gemeentelijke organisatie van de gemeente Sittard-Geleen onvoldoende waren'.

Nog steeds geen centraal dossier

De gemeente wil het project nu gaan uitbreiden richting het zuiden. Berenschot komt heel fijntjes met een aantal duidelijke aanbevelingen, waarvan de belangrijkste is dat commerciële exploitatie en risico's eigenlijk thuishoren bij partijen die dat het beste kunnen, *niet zijnde de overheid*. Verder blijkt dat reeds in de loop van 2017 bij twee wethouders bekend was dat er liquiditeitsproblemen waren bij HGN. Vanaf april 2018 is dat zeker bekend bij B&W.

De gemeenteraad werd echter niet geïnformeerd. Tegelijkertijd is sprake van bestuurlijke verstrengeling van politiek en HGN, aldus Berenschot, met als gevolg 'dubbele positie in het college'. Meest verbijsterende blijft toch wel dat uit het onderzoek blijkt dat er nog steeds geen centraal dossier HGN binnen het gemeentehuis te vinden is, stukken lastig te vinden zijn en 'stukken ook nu nog niet volledig en compleet zijn'.

Laat ik mij voorzichtig uitdrukken: de omliggende gemeentes mogen zich heel stevig achter de oren krabben of zij willen gaan deelnemen aan mogelijke uitbreiding van HGN. Als Sittard al niet in staat is gebleken om bovengenoemde puinhoop te voorkomen op lokaal niveau dan is de vraag gerechtvaardigd of uitbreiding wel zinvol en aanvaardbaar is.

Tegelijkertijd is het nu aan de raadsleden van Sittard om conclusies te verbinden aan dit vernietigende rapport. Me dunkt dat er aardig wat vragen te stellen zijn. Wethouder Duurzaamheid Schmitz (GL) denkt duidelijk totaal anders over het rapport. Volgens haar stelde Berenschot vast dat ['HGN een belangrijk en waardevol project is en daarmee een ontwikkeling om mee door te gaan'](#). Waarop zij dat baseert is mij een volstrekt raadsel.